

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

ІІІ МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

22 листопада 2018 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2018

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

III МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

22 листопада 2018 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2018

УДК 81'37

П 78

П78 **Проблеми лінгвістичної семантики** : III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (22 листопада 2018 року). Збірник матеріалів. – Рівне : РДГУ, 2018. – 203 с.

The Problems of Linguistic Semantics : The 3rd International Scientific and Practical Internet Conference (November 22, 2018). The Collection of Conference Proceedings. – Rivne : RSUH, 2018. – 203 p.

У збірнику матеріалів III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми лінгвістичної семантики» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем лінгвістичної семантики: когнітивної семантики, зіставної семантики, лексичної та граматичної семантики, семантики і прагматики мовних одиниць, семантики тексту і дискурсу, семантики і перекладу.

The Collection of Conference Proceedings «The Problems of Linguistic Semantics» focuses on the topical issues of Linguistic Semantics: Cognitive Semantics, Contrastive Semantics, Lexical and Grammatical Semantics, Semantics and Pragmatics of Linguistic Units, Semantics of Text and Discourse, Semantics and Translation.

УДК 81'37

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Михайлова Є.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Константинова О.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент.

Рекомендовано до друку вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(*протокол № 10 від 27.11.2018 р.*)

© Автори публікацій, 2018

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2018

ЗМІСТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

BAUZER A.	THE IMPLICATIVE TYPE OF SEMANTIC DERIVATION: A CROSS-LINGUISTIC PERSPECTIVE	8
DEMENCHUK O.	TOWARDS MODELING LEXICAL SEMANTICS: A CROSS-LINGUISTIC PERSPECTIVE	10
IEGOROVA A.V., BOKLAN Y.V.	PECULIARITIES OF OCCASIONAL WORDS IN FANTASY LITERATURE (USING THE EXAMPLE OF J.K. ROWLING'S BOOK SERIES "HARRY POTTER")	13
КІНАЩУК А.В.	МОДЕЛІ СЕМАНТИЧНОГО ОПИСУ ЛЕКСИКИ	16
МІЗИН К.І.	ШЛЯХИ ПІДСИЛЕННЯ ЛІНГВОМЕТОДОЛОГІЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ НА ОСНОВІ КОРПУСНОБАЗОВАНОГО ПІДХОДУ	20

ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ СЕМАНТИКИ

БИЧКОВ Л.О.	КОГНІТИВНО-ОНОМАСІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОРНИТОНІМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	24
--------------------	---	----

ПРОБЛЕМИ ЗІСТАВНОЇ СЕМАНТИКИ

АЛАДЬКО Д.О.	МЕТОНІМІЧНА МОДЕЛЬ «РОЗМІР – ПОСУД ТАКОГО РОЗМІРУ» В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	29
ВАСИЛЬЄВА О.Є.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ СМАКОВИХ НОМІНАЦІЙ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ	31
КОСТЮК І.В.	СЕМАНТИКА ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	34
КУЧМА Т.В.	АСОЦІАТИВНЕ ПОЛЕ «ВЧИТЕЛЬ» В УКРАЇНСЬКІЙ, ПОЛЬСЬКІЙ ТА НІМЕЦЬКІЙ МОВАХ (ЗА ДАНИМИ ВІЛЬНОГО АСОЦІАТИВНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ)	39
ОКСАМИТНА К.С.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ПЕРЦЕПТИВНИХ НОМІНАЦІЙ «М'ЯКИЙ / DOUX» В УКРАЇНСЬКІЙ ТА ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВАХ	41

*III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ»*

ПАВЛОВСЬКА Л.О.	СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА ВЕРБАЛЬНИХ ФОРМУЛ ПОБАЖАНЬ У РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВАХ	46
ПАЮК В.Л.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ТАКТИЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ (НА МАТЕРІАЛІ НОМІНАЦІЇ «ГОСТРИЙ / SHARP» В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ)	49
ЦУП О.В.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ЗНАЧЕНЬ ЗВУКОВИХ НОМІНАЦІЙ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ, НІМЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)	52
ЯСІНСЬКА Т.А.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ СЛУХОВОЇ ЛЕКСИКИ (НА МАТЕРІАЛІ НОМІНАЦІЇ «ТИХИЙ / STILL» В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ)	55

ЛЕКСИЧНА І ГРАМАТИЧНА СЕМАНТИКА

АЛАДЬКО О.Д.	КВАЛІФІКАТИВНІ МЕТОНІМІЧНІ МОДЕЛІ В НАЗВАХ ОДЯГУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	60
ОРЕЛ І.І.	ФУНКЦІЇ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У ЗАГОЛОВКАХ НІМЕЦЬКИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ СТАТЕЙ	63
ТАРАСЮК Н.Ю.	СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНИЙ АСПЕКТ МОТИВАЦІЇ ФРАНКОМОВНОЇ СЛОВОТВІРНОЇ МОДЕЛІ НОМІНАТИВНИХ ЧАСТИН МОВИ	67
ЧЕРЕМІСІН М.В.	СЕМАНТИЧНІ ГРУПИ ГУСТАТИВНИХ НОМІНАЦІЙ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ	71

СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА МОВНИХ ОДИНИЦЬ

БОРЗЕНКО О.П.	ТЕКСТ ЯК СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА ОДИНИЦЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	74
МИХАЙЛОВА Є.В.	КАТЕГОРІЙНА СЕМАНТИКА ТУРЕЦЬКОГО ПРИКМЕТНИКА: АТРИБУТИВНІ СЛОВОФОРМИ ІЗАФЕТНИХ СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ	77
МОЗГОВА Я.О., ТИТАРЕНКО В. В.	СПЕЦИФІКА ЕКСПРЕСІВНОГО ЗАБАРВЛЕННЯ СЛОВА	81

СЕМАНТИКА ТЕКСТУ І ДИСКУРСУ

АРТЬОМОВА Є.О.	COMPUTER-MEDIATED COMMUNICATION AS A SOURCE OF VOGUE WORDS AND COINAGE	85
ГЕТЬМАН З.О., МОРЕНЕЦЬ І.М.	КОМУНІКАТИВНА СПРЯМОВАНІСТЬ АКТУАЛІЗОВАНИХ РЕЧЕНЬ ЯК СКЛАДОВА ПРАГМАТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ДІАЛОГІЧНОГО ТЕКСТУ	88

*III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ»*

КАЛІНГЧЕНКО М.М.	ТВОРЧИСТЬ ЕМІЛІ ДІКЕНСОН В ДИСКУРСІ ПОПУЛЯРНОЇ ЖІНОЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ АМЕРИКИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОРІЧЧЯ	92
МАРТИНЕНКО О.Є., ДИШЛЮК О.О.	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ В ГАЛУЗІ АВТОМОБІЛЕБУДУВАННЯ	94
МАРТИНЕНКО О.Є., ТКАЧУК К.М.	ДО ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ В ГАЛУЗІ МАРКЕТИНГУ	96
НАЙДИЧ А.О.	«LIVE OAK, WITH MOSS» – ДІЙСНА ІСТОРІЯ ПРО «ГЕЙ-МАНІФЕСТ» ВОЛТА ВІТМЕНА	99
ПРИМІЧ О.В.	ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ	103
ЧЕРЕМІСІН М.В.	СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕТАФОРИ ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ У РОМАНІ Д. БРАУНА «КОД ДА ВІНЧЬ»	108
ШЕВЧУК Л.О., ФЕДОРЧУК А.О.	ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СПЕЦИФІКИ ТРАКТУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОЗНАК ЕКФРАЗИ	111

СЕМАНТИКА І ПЕРЕКЛАД

ВИФАТНЮК Л.О.	ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ НА РОЗКРИТТЯ РИС ХАРАКТЕРУ ОСОБИ	114
ГЕРАСИМОВА Н.І.	СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ	116
ДЕЙНЕКО А.І.	СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ТА ТИПИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ	119
ДЖУРИЛО А.П., ГАСВСЬКИЙ Я.С.	КЛАСИФІКАЦІЯ ІДІОМАТИЧНИХ ОДИНИЦЬ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД	122
ДЖУРИЛО А.П., ІЛЬІНА В.Д.	АНГЛОМОВНИЙ РЕКЛАМНИЙ ДИСКУРС: СОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ	125
ДЖУРИЛО А.П., МАРЧЕНКО А.М.	ДО ПИТАННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ ЯК ОСНОВНОЇ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ АДЕКВАТНОСТІ В ПЕРЕКЛАДІ	128
ДЖУРИЛО А.П., СЛЄПНЬОВ О.В.	ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ГУМОРУ	131
ДЖУРИЛО А.П., ХЕЙЛИК Д.А.	ДО ПИТАННЯ ЗАГОЛОВОКУ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ ЯК ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ	134
ДОВГАНЕЦЬ В.І., ГЕРАСИМОВ В.В.	ДО ПИТАННЯ РОЗГЛЯДУ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНОЇ СПЕЦИФІКИ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ НЕОЛОГІЗМІВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ	137

*III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ»*

СТОРОВА А.В., ПАВЛЮК Н.О.	ДО ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	140
КІРЕЯ Г.І.	СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ОНІМІВ (НА МАТЕРІАЛІ ПОВІСТІ ДЖ.Р.Р. ТОЛКІНА «ГОБІТ, АБО ТУДИ І ЗВІДТИ»)	143
ЛЕЙЦЮСЬ Г.М., ЛАПТІНОВ М.А.	ДО ПИТАННЯ ПРО СЕМАНТИЧНІ ЗАСОБИ УТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ	152
ЛЕЙЦЮСЬ Г.М., СТРИЖКО І.С.	ДО ПИТАННЯ ПРО СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З ЧАСОВИМ КОМПОНЕНТОМ "SECOND" УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	155
ЛИТНЄВА Г.П., ДЕНИСАЙКО К.Ю.	РОЛЬ ЗАПОЗИЧЕНЬ ЯК СПОСОБУ ЗБАГАЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ТРАНСПОРТНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	157
ЛИТНЄВА Г.П., КОВАЛЬ І.І.	ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ ОДИНИЦЬ У ТЕКСТАХ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ	161
МАК В.В.	ЕКСПРЕСІВНОСТІ НА СИНТАКСИЧНОМУ РІВНІ У АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	164
МАРТИНЕНКО О.Є., АБДУРАХМАНОВА НА.	ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СЕМАНТИЧНОЇ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНОЇ МЕТАФОРИ	169
МИРОНЕНКО О.Ю.	ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ ЗАСОБИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ ХОРОБРІСТЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	172
МОЗГОВА Я.О., КРАВЧЕНКО А.М.	СПЕЦИФІКА ПОНЯТТЯ ЕМФАЗИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	180
МОШКОВСЬКА Л.М., ХИЛЮК М.М.	СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ ЗАГОЛОВКІВ АНГЛІЙСЬКИХ ФІЛЬМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	182
НІКОЛЬСЬКА Н.В., ЄРЬОМЕНКО Д.М.	ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ФРАЗОВИХ ДІЄСЛІВ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ	185
ШЕВЧУК Л.О., ДМИТРИЄВА Є.І.	ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОГО АСПЕКТУ В ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ ПРОЦЕСУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	188
ШЕВЧУК Л.О., КАДЕМА О.В.	ТРУДНОЩІ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В АНГЛОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДАХ ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТІВ	191

*III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ»*

ШЕВЧУК Л.О., ПАПАЯНІНА А.О.	ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВИ ДОКУМЕНТІВ У РАКУРСІ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ	193
ШЕВЧУК Л.О., ПОГОРІЛА Е.С.	ПЕРЕКЛАД ЯК МІЖКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ КОМУНІКАЦІЇ	197
ШЕВЧУК Л.О., ЧЕХІВСЬКА А.П.	ФРАЗЕОЛОГІЗМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА МЕТОДИ ЇХ ВІДТВОРЕННЯ У СФЕРІ ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	200

відношення до екології: як той, що не шкодить природі, екологічний, не критично забруднює навколишнє середовище.

Як ми бачимо, досліджуване слово є досить багатогранним, полісемічним. Його значення напряму залежать від світосприйняття людини і її оточення.

Список використаних джерел:

1. Апресян Ю.Д. Избранные труды : в 2 т. / Ю.Д. Апресян. – М. : Языки русской культуры, 1995. – Т. 1 : Лексическая семантика. – 472 с.
2. Виноградов В.В. Словообразование в его отношении к грамматике и лексикологии (на материале русского и родственных языков) / В.В. Виноградов // Вопросы теории и истории языка. – М. : АН СССР, 1952. – С. 99-152.
3. Словник української мови: в 11 т. / Редколегія: І.К. Білодід (голова), Л.С. Паламарчук (заст. голови), А.А. Бурячок та ін. – К. : Наукова думка, 1970-1980. – Т. 4.
4. Тропина Н.П. Семантическая деривация: мультипарадигмальное исследование / Н.П. Тропина. – Херсон : Изд-во ХГУ, 2003. – 336 с.
5. Larousse [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais>

УДК 81.373.2+811.111+81.161.2

Павловська Л.О., канд. філол. наук
Рівненський державний гуманітарний університет, Рівне

СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА ВЕРБАЛЬНИХ ФОРМУЛ ПОБАЖАНЬ У РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВАХ

Розуміння побажання як виду мовленнєвої діяльності та аналіз їх як культурних текстів, висуває на перший план проблему мовної прагматики. Комунікативна мета як «мовленнєвий задум», як «мовленнєва воля мовця» (М.М. Бахтін), те, що у теорії мовленнєвих актів називають ілокутивною тенденцією, і діалогічність тексту як висловлювання однаковою мірою властива і ритуальному замовлянню, і побажанням. Тому до вербального тексту у нашій концепції підходитимемо не як до абстрактної одиниці мови, а як до акту мовленнєвої поведінки, позначеного ілокутивною інтенцією і зорієнтованого на перлокутивний ефект. Вербальні формули побажання мають специфічну семантику. Їх змістовий обсяг як висловів із домінуючим прагматичним значенням зорієнтований не на денотат, а на певний бажаний моральний чи фізичний стан адресата, якому

адресантом з певних причин надається перевага. Так, найщиріше побажання укр. *Будь (бувай) здоровий*, яке є найбільш типовим, не може викликати у якості перлокутивного ефекту стабілізацію здоров'я адресата, або чes. *Přeji ti hodně štěstí, zdraví a úspěchů!* не може принести людині реального щастя, здоров'я та гараздів. Це лише вербальне спонукання розвитку ситуації на користь адресата або на шкоду йому, адже і прокльони теж не можуть викликати дестабілізацію, деструкцію щодо адресата. Благопобажання та злопобажання як вербальне вираження емоційних реакцій адресанта на почуття-переживання співвідносні із евокативним вживанням мови – таким, що передбачає здійснення впливу на адресата, аби спонукати його до переоцінки своїх дій, вчинків, поведінки або сприйняти зміни у його житті (здоров'я, достаток, щастя тощо) на краще. Реакцію з боку адресата (перлокуції) покликані стимулювати саме емоції адресанта, у той чи інший спосіб вербалізовані. Однак, адресант не моделює побажання заново – він використовує усталені у лінгвокультурному колективі побажальні формули із певним фіксованим значенням.

Специфіку семантики побажань відтворює передусім те, що вони не співвідносні з поняттям. Предметно-понятійному змісту належить другорядна роль: по-перше, він є суттєво «збідненим», по-друге, значною мірою відірваним від власних значень слів, що входять до складу усталеної мовної формули. Вона репрезентує емоційний зміст, адже саме денотативні ознаки тут є міцно зрощеними з тими ознаками, котрі уже не є денотативними. Саме на підставі міри «згасання» предметної віднесеності та активізації семантики ставлення до адресата як відтворення додаткової інформації про суб'єктивний світ адресанта у межах емоційної складової виділяємо два типи побажань із виразною прагматичною інтенцією: ті, у яких переважає емоційний складник (благопобажання), та ті, у яких домінувальним є складник афективний (злопобажання).

У благопобажаннях, позначених емоційним ставленням до адресата, обов'язково присутня позитивна орієнтація на адресат + емоційне співпереживання, враження як вплив емоційного позитивного ставлення до нього. Благопобажання об'єднують емоції, почуття, настрої, мотиви і спонукальні до доброго імпульси в один смисловий комплекс: англ. *God (Lord) bless you*, укр. *Пошли вам здоров'я, та з неба дощ, та хліб, та цвіт, на всячину, Щоб ти був здоровий, як вода!*, болг. *Бог да ми те оздравее, Господ здраве да ти дава*, чes. *Drž hlavu vzhůru!*. Як благопобажання, такі одиниці на тлі різною мірою зредукованої предметної семантики вербалізують не

позамовний об'єкт, а почуття-рефлексії адресанта на підставі доброзичливого ставлення до адресата. Оцінне ставлення до адресата у таких мовних формулах визначається одночасно системою психологічних та естетичних констант концептуальної картини світу адресанта та стереотипними уявленнями про еталон приємної людини і системою образів та асоціацій, закріплених суспільною свідомістю за конкретною денотативною сферою (благо = здоров'я, щастя, достаток, добрий врожай тощо). Денотативна сфера у побажаннях як знаках культури, тісно переплетена із сферою символічною і надає у кінцевому результаті словесній формулі здатності виражати схвалення адресата та вербально стимулювати сприяння розвитку подій на його користь.

Прагматична інтенція адресанта – вплинути вербалізованою емоційною реакцією як стимулом, тут реалізується через пошук уже наявної у мові формули, яка лише транспонується із звичної для адресата і адресанта мовної картини світу, із сфери «вищого порядку», позначеної символічним значенням та асоціаціями онтологічного плану, усталеними у суспільній лінгвокультурній свідомості – в усіх мовах, що вивчаються, семантичними актантами, які дозволяють змодельовати бажане, є удача, здоров'я, довгий вік, розум, врожай, достаток (багатство): англ. *To wish one all the luck in the world*, укр. *Будь великий, як верба, а здоровий, як вода, а багатий як земля!*, *Дай Боже хлібцеві урожаю, а вам здоров'я!*, *Дал ти господ здраве и кола имане, Догодина живо и здраво, Здрав да бъдеш като кукуряк*, чes. *Vodej ti živé vody, nechť bude tělo beze škody, Vodej ti je mysl vždy zdravá, Ať ti štěstí zřívá.*

На іншому полюсі маємо злопобажання, що концентруються у межах афективної модальності. Прокльони є нічим іншим, як усталеними у лінгвокультурній свідомості вербальними формулами вияву емоційної агресії, що передбачає виразно негативну оцінку адресата. Негативній оцінці, за припущенням Н.Д. Арутюнової, властива ще більша тенденція до відриву від денотата, ніж оцінці позитивній. Прагматична інтенція прокльонів реалізується як вербалізована агресія через вплив тенденційного образу із символічним значенням, який у мовній картині світу і адресанта, і адресата стійко асоціюється із надсиланням лиха, біди, покарання тощо. Вибір мовної формули на позначення дії *проклинати* 'різко засуджувати кого-небудь, висловлювати безпосередній розрив з ним, супроводжуючи такий акт зловісним побажанням, пророцтвом', а у вигуківій функції 'висловлювати велике невдоволення, особливу ненависть, особливо жорстке засудження, сильне обурення, досаду,

відчай і т. п. [ВТСУМ, с. 1155] зумовлений не стільки внутрішньою формою прокльону, скільки загальною орієнтацією усієї мовної формули на побажання зла. Попри часто доволі розгалужену внутрішню форму прокльони – у своєму найчистішому й вільному вигляді – це словесні формули, вислови у наказовому способі, які коротко й афористично передують одне грізне побажання. Семантичними актантами – об'єктами злопобажань, здатними у лінгвокультурній свідомості колективу мовців змодельовати бажане як біду, смерть, хворобу, деструкцію, виступають нечисті сили й локуси, земні й небесні стихії, божества як символи покарання. Англ. *May the devil sweep the hairy creature soon! Bad luck on him!* укр. *Лети з усіми вихрами!*, *А перун би ти ясний тріс!*, болг. *Да го не приеме земята, Взел та дявола, чес. Třebas ho vlk vzal!, Peklo do tebe!, Jdi na krkavčí zátek!, Ať tě zem pohltí.*

Таким чином, і у благопобажаннях, і у злопобажаннях є підстави говорити про специфічну структуру фразеологічного значення, у якому основне навантаження перебирає на себе прагматичний його компонент: експресивність, емоційність, оцінність, а предметно-понятійний зміст виявляє тенденцію до «згасання».

УДК 81'37:159.93-115

Паюк В.Л., магістрант

Рівненський державний гуманітарний університет, Рівне

СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ТАКТИЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ (НА МАТЕРІАЛІ НОМІНАЦІЇ «ГОСТРИЙ / SHARP» В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ)

Питання семантичної деривації перцептивної лексики є досить важливим в процесі перекладу на будь-яку мову, адже визначення експресивних функцій, конотації слова чи фразеологізму, що включає це слово в якості ядерного елемента, є необхідним при виборі перекладацького рішення. Перцептивна лексика, як зазначає Мей Цзилінь, «утворює в мові лексично-семантичне поле, об'єднане семою «відчуття, сприйняття» та складається з п'яти парцел, кожна з яких включає одиниці, що відображають один із перцептивних модусів: *зоровий, слуховий, смаковий, нюховий, тактильний*» [4, с. 28], є досить цікавою для вивчення у плані семантичної деривації, адже мотивація створення такої лексики у різних мовах може бути різною. Метою